

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської мови та методики її викладання

РОЗВИТОК ЯКОСТЕЙ МОВНОЇ ПАМ'ЯТІ НА УРОКАХ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ГІМНАЗІЇ

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 08-451 групи
Спеціальності 014.02 Середня освіта (мова і
література англійська, німецька)

Освітньо-професійної програми «Середня
освіта (Мова і література (англійська))»

Шорнікова Софія Михайлівна

Керівник: кандидатка філологічних наук,
доцентка Базилевич Наталія Вікторівна

Рецензент: стейхолдерка, директорка

Херсонської гімназії №6 Херсонської міської
ради, Корж Світлана Сергіївна

Херсон – 2021
ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Загальні теоретичні аспекти педагогічної проблеми розвитку пам'яті школярів.....	6
1.1 Поняття пам'яті, її види та сутність.....	6
1.2 Методи та прийоми розвитку пам'яті на уроках англійської мови..	11
Розділ 2.-Система вправ для розвитку пам'яті учнів 10 класу на уроках англійської мови.....	16
2.1 Вправи для розвитку образної пам'яті.....	16
2.2. Вправи для розвитку словесно-логічної пам'яті.....	23
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

У сучасному суспільстві роль іноземних мов зростає з кожним роком. Знання мови дає можливість долучитися до світової культури, сприяє формуванню особистості дитини та її соціальної адаптації до умов постійно мінливого світу. Іноземна мова розширює лінгвістичний кругозір учнів, сприяє їх загальному мовному розвитку, що є дуже актуальним при роботі з дітьми молодшого шкільного віку.

У процесі вивчення іноземної мови реалізуються такі завдання: облік індивідуальних мовних можливостей дітей, розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, залучення дітей до нового соціального досвіду, виховання доброзичливого ставлення представників інших країн, формування не тільки мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей дітей, але і загальнонавчальних умінь.

Особливе значення при вивченні іноземної мови має пам'ять, як один з пізнавальних процесів. **Актуальність теми** полягає в тому, що людська свідомість не обмежена тільки формами безпосереднього відображення. В основі досвіду учнів лежить акумуляція, тобто накопичення пам'яттю своєрідних образів створюваних впливом реального світу, забезпечуючи йому можливість знаходити нові знання, вчитися і опановувати професійною майстерністю.

Принципи запам'ятовування і методи розвитку пам'яті цікавили людство з давніх часів. Стародавні греки, наприклад, думали, що інформація є якісь матеріальні частинки, які потрапляють в голову і залишають своєрідні відбитки на мозку, ніби на воску. З тих пір знання про механізми пам'яті значно покращився. Відомо безліч прийомів запам'ятовування, що дозволяють дітям і дорослим з різними типами мислення підібрати для себе дієві і ефективні способи.

При вивченні іноземної мови дуже важливо мати великий словниковий запас. Якщо судити відповідно системи рівня володіння англійською мовою

Європи, для базового рівня – 400-500 слів, для того щоб розуміти співрозмовника і бути зрозумілим для нього 800-1000 слів. Також це стосується пасивного запасу слів для того, щоб вміти читати хоча б на рівні бази.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дослідження безпосередньо пов'язана із науково дослідною темою кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету «Приоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладів» (Державний реєстраційний номер 0117U006791).

Мета дослідження – обґрунтувати та експериментально довести ефективність комплексу розроблених вправ, спрямованих на розвиток пам'яті у школярів на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження– процес навчання школярів на уроках англійської мови

Предмет дослідження – умови реалізації комплексу вправ з розвитку пам'яті на уроках англійської мови

Методи дослідження:

- аналіз психолого-педагогічної літератури,
- вивчення і узагальнення педагогічного досвіду,
- бесіда,
- спостереження,
- анкетування,
- якісна і кількісна обробка даних

Об'єкт, предмет і мета дослідження зумовили постановку і послідовне вирішення наступних завдань:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу присвячену проблемним аспектам розвитку пам'яті у школярів.
2. Розглянути особливості і умови розвитку пам'яті у школярів на уроках англійської мови.

3. Визначити оптимальні методи і прийоми розвитку пам'яті школярів на уроках англійської мови.
4. Провести аналіз навчально-методичних комплексів з англійської мови для школярів з проблемою розвитку пам'яті на уроках іноземної мови.
5. Створити комплекс вправ для розвитку пам'яті школярів на уроках англійської мови.

Практичне значення роботи полягає у тому, що основні результати дослідження можуть бути використані у курсі «Новітні досягнення з фахових дисциплін», «Лінгводидактика у загальноосвітніх середніх та спеціальних навчальних закладах», при написанні курсових та дипломних робіт.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ ШКОЛЯРІВ

1.1. Поняття «пам'ять», її види та сутність.

Одне з найбільш унікальних властивостей розуму людини - це пам'ять. Пам'ять, як унікальна здатність, пов'язана з такими аспектами нашої особистості як свідомість, мислення, сприйняття навколишньої дійсності. Пам'ять служить процесом зйомки, збереження і відтворення слідів минулого досвіду[2 с.145]. Вона сприяє нам зберігати напрямок до розумного, раціонального, а так само логічного поведінки на тривалий час і певною частиною складати сценарій поведінки на майбутнє .

А. А. Смирнов у своїй праці «Проблеми психології пам'яті» стверджує, що пам'ять і її процеси одночасно залежать від дійсності індивіда і так само самі виступають в якості активної діяльності запам'ятовування і відтворення інформації [2 с. 141].

Так само дослідженнями пам'яті займався І. М. Сеченов. У своїй роботі «Вибрані філософські та психологічні твори» першочергове значення в роботі пам'яті Сеченов відводив правильної організації слідів », одержуваних нами вражень, добре організованому« розумовому складу », в якому все сприйняте нами в минулому досвіді« розподілено не дарма, а в певному порядку , як книги в бібліотеці » [5 с. 30]. Наочно також висловлювання І. М. Сеченова про те, якими саме повинні бути повторення і їх характер при заучуванні. Відзначаючи як аксіому зв'язок «запам'ятовування» вражень з повторенням, таку ж тісну як у ефекту з його причиною взагалі. У своїх працях І.М. Сеченов стверджував, що якщо розумовому змісту індивіда надати форму запам'ятовується, то саме в цій формі і стає найбільш зрозумілим, що розвиток його відбувається з повторень вражень при можливо більшій різноманітності умов сприйняття, як суб'єктивних, так і об'єктивних. А так же, що повторення, будучи суттєвою основою

запам'ятовування, не повинно бути, шаблонним, стереотипним, але має варіюватися в досить широких межах.

Проблеми пам'яті розглядаються С. Л. Рубінштейном. У своїй праці «Основи загальної психології» він зазначив: «Говорячи про типи пам'яті необхідно мати на увазі, що особливості процесів запам'ятовування залежать від того, хто і що підлягає запам'ятовуванню. Характер запам'ятовування і хід забування істотно залежать від того, що панує у даного суб'єкта: смисловий зміст і його мовне оформлення в їх єдності або переважно одне з них з недообліком іншого» [7 с. 98]

Таким чином, вітчизняні та зарубіжні психологи сформували стале уявлення про розвиток пам'яті. Існують такі види пам'яті як образна, моторна, словесно-логічна, емоційна, - які час від часу розглядалися як етапи такого розвитку. Є безліч способів розбиття пам'яті на види.

Виділяють індивідуальну, властиву кожній людині, яка формується все життя і спадкову. Пам'ять інтерпретується системою процесів і станів, де виконується організація інформації, її узагальнення та збереження деякий час. Пам'ять ділиться на види виходячи з того, що відтворюється або запам'ятовується. Відтворення, що відноситься до рухів або дій, може виражатися в освіті звичок і навичок, до наочним змістів свідомості (образам- уявленням предметів або слів), до думок і почуттів. Виходячи зі сказаного, А.В. Петроковський класифікує пам'ять на такі види:

- пам'ять образів (зорова, слухова, дотикальна);
- пам'ять на почуття (афективна, емоційна);
- моторна пам'ять, що виражається в навичках і звичках і пам'ять на думки (логічна).

Види пам'яті можна розмежувати також виходячи з того, яким чином відбувається запам'ятовування. Розрізняють довільне і мимовільне запам'ятовування виходячи з характеру діяльності. Залежно від способу запам'ятовування розрізняють смислову і механічну пам'ять. За тривалістю

зберігання інформації виділять пам'ять довготривалу, короткочасну і миттєву (сенсорну).

Розглянемо більш докладно розгляну кожний вид пам'яті. Рухова (або моторна) пам'ять, при якій переважно запам'ятовуються і легко відтворюються рухи і все те, що з ними пов'язано. Щоб запам'ятати якийсь текст, власникам моторної пам'яті треба цей текст записати або, читаючи, ворушити губами. Деякі діти набагато легше і краще відтворюють текст, коли прочитали його вголос або переписали на папір. Рухові образи, які пов'язані з вимовою слів, мають особливо важливу роль.

Образна пам'ять є запам'ятовуванням, збереженням і відтворенням образів раніше сприймалися предметів і явищ дійсності. Розділяють підвиди образної пам'яті - смакову, дотикальну, нюхову, зорову і слухову. Зорова і слухова пам'ять найбільш виразно проявляються у всіх людей.

Логічна пам'ять відрізняється від механічної пам'яті також особливостями відтворення. Так як при логічному запам'ятовуванні увагу встановлено на зміст навчального матеріалу, а не на його зовнішню форму, то форма, в якій відтворюється цей матеріал при згадці, не повторює в деталях і точно тієї форми, в якій цей матеріал пред'являвся, і може змінюватися при повторному відтворенні завчено матеріалу

Логічна пам'ять не може бути обмежена лише аналізом матеріалу, його розумінням і оформленням цього розуміння в тих чи інших словах; вона потребує і в повторенні заученого матеріалу. Ці повтори є необхідною складовою частиною процесу логічного заучування, тому, що без них отримані знання не фіксуються в пам'яті. Проте, при логічній пам'яті повторення носять інший характер, ніж при механічній пам'яті. Під час логічного запам'ятовування корисно при кожному повторенні міняти слова і приклади, в яких повторюється заучувати матеріал, при цьому користуючись планами, схемами, кресленнями, в яких відображається зміст матеріалу і співвідношення частин, його компонентів

Логічна пам'ять продуктивніше, ніж механічна. Велике значення, в даному випадку, є те, що логічна пам'ять заснована на численних і різноманітних комунікаціях. Матеріал, який запам'ятовується за допомогою логічної пам'яті, іноді зберігається на все життя, в той час, коли для механічного заучування характерно швидке забування, тільки якщо не застосовується підкріплення утворилися первинних зв'язків у вигляді систематичних повторень.

Мимовільне запам'ятовування є запам'ятовування інформації в силу особливостей її подання або особливостей пред'являється матеріалу. Варіантом довільного запам'ятовування є заучування. Воно може бути:

- а) дослівно (при заучуванні поем, цитат);
- б) близьким до тексту. Запам'ятовування ґрунтується на основному матеріалі.
- в) смислове заучування, під яким мається на увазі збереження в пам'яті основних матеріалів тексту і зв'язку між ними. Людина відтворює інформацію за змістом, сутність матеріалу.

У матеріалі, за характером відносин, розрізняють смислове і механічне запам'ятовування. Смислове запам'ятовування передбачає глибоке розуміння матеріалу.

Короткочасна пам'ять, у психології - концепція, що включає надзвичайно обмежену кількість предметів, про які люди здатні одночасно пам'ятати. Беззаперечне значення має давня концепція "короткочасної пам'яті" - одна з найбільш досліджуваних тем когнітивної науки. Майже кожен акт пізнання - міркування, планування, вирішення проблем - покладається на здатність людини зберігати та маніпулювати інформацією. Одне, що, як видається, відрізняє попередні ідеї короткочасної пам'яті від робочої, полягає в тому, що ефективність виконання завдань, що стосуються лише короткочасного зберігання інформації, не передбачає, наскільки добре люди будуть виконувати навички міркувань вищого порядку, тоді як ефективність виконання завдань, пов'язаних із як одночасне зберігання, так і маніпулювання інформацією в пам'яті передбачає безліч когнітивних

навичок. Наприклад, було показано, що ємність робочої пам'яті, що визначається здатністю одночасно зберігати та обробляти інформацію, передбачає навик розуміння читання. Ємність робочої пам'яті також передбачає, наскільки добре люди будуть виконувати завдання з вирішення проблем, такі як умовні міркування. Таким чином, здається, що ємність робочої пам'яті може забезпечити багато навичок, що становлять інтелект.

Деякі аспекти пам'яті можна порівняти із системою для зберігання та ефективного отримання інформації. Особливо одна система, визначена британським психологом Аланом Бадделі як «робоча пам'ять», є важливою для вирішення проблем або виконання складних когнітивних завдань. Він характеризується двома компонентами: короткочасною пам'яттю та «увагою виконавця».

Короткочасна пам'ять включає надзвичайно обмежену кількість предметів, про які люди здатні одночасно пам'ятати, тоді як виконавча увага - це функція, яка регулює кількість та тип інформації, яка приймається або заблокується в короткочасній пам'яті. А. Баддлі порівняв робочу пам'ять із скретч-майданчиком, в який вписуються та згодом викидаються передаються основні відомості (тобто, замінюються більш відповідною інформацією).

Отже, у зв'язку з перебуванням у школі відбувається значна реструктуризація і розвиток пам'яті. Пам'ять поступово стає більш організованою і регульованою, психічною діяльністю. Процеси пам'яті все частіше набувають характеру випадкових процесів. Поступово розвивається і вдосконалюється словесно-логічна пам'ять, хоча для молодших школярів наочно-образна пам'ять продовжує зберігати велике значення.

1.2 Методи та прийоми розвитку пам'яті на уроках англійської мови

До 16 років більшість підлітків формують здатність абстрактно мислити, мати справу з декількома поняттями одночасно і уявляти майбутні наслідки своїх вчинків. Цей тип мислення в логічній послідовності продовжує розвиватися і в зрілому віці. Також до 16 років підлітки можуть навчитися обробляти більш складні проблеми, розробляти та перевіряти теорії, розуміти аналогії, міркувати індуктивно та дедуктивно, а також мислити невизначено. Вони краще справляються із більш вимогливою програмою середньої школи, оскільки їхня пам'ять та організаційні здібності, такі як управління часом, підготовка до тестів та навички навчання, покращуються. Письмова та розмовна мова стають дедалі витонченішими. Вони також можуть почати розуміти політичні, моральні, соціальні та філософські концепції.

Незважаючи на те, що підлітки формують когнітивні здібності дорослих, вони все ще не мають життєвого досвіду, який би допомагав їм робити найкращий вибір.

Дослідники вважають, що досвід підлітка значною мірою визначає, які зв'язки в мозку стають міцнішими, а які „обрізані”, своєрідним процесом „використовуй або втрачай”. Дослідники припускають, що досягнення підлітків у спорті чи науковій діяльності, наприклад, можуть позитивно вплинути на їхнє мислення протягом усього життя. Поглиблений розумовий розвиток може бути результатом різкого зростання мозку в період статевого дозрівання, а потім і процесу вдосконалення, який спостерігався в пізні підліткові роки [9 с. 143].

У підлітковому віці доцільним стає довгочасне запам'ятовування, воно стає більш ефективним від короткочасного запам'ятовування. Продуктивність мимовільної пам'яті залежить в першу чергу від організації діяльності розуму, її роль не зменшується. Короткочасно запам'ятовується

перш за все те, що тісно зв'язано з інтересами, планами о майбутній професії, та потребами, які спонукають активний емоціональний відгук.

Старшокласники удосконалюють методи запам'ятовування через свідоме використання раціональних прийомів, таким чином продуктивність пам'яті зростає. Більш довільною і осмисленою стає й мнемічна діяльність старшокласників. Про це свідчать такі показники осмисленості як вміння старшокласників володіти прийомами та способами запам'ятовування, тобто на розділ на смислові одиниці або порівняння. Також треба сказати й про доцільне використання прийомів довільного відтворення і прийомів самоконтролю результатів. Старшокласники все починають замислюватися о тим, що їм потрібно, а що ні у майбутній професії.

З роками пам'ять старших підлітків як правило диференціюється на такі види пам'яті як загальна і спеціальна. Щодо спеціальної, вона характеризується меншим складом впливів й більше уваги приділяється вибірковості матеріалів і інформації, яку потрібно запам'ятати. Про це свідчать такі аспекти як провідня інтереси учнів або спрямованість у виборі конкретної професії. Тому у такому розвитку дій старшокласники вияляють прагнення й жагу до визнання способів запам'ятовування й способів керування пам'яттю.

Перш за все, педагогу необхідно пам'ятати, що будь-які він прийоми і засоби щодо поліпшення пам'яті не використовував, ефективними будуть тільки ті, які спираються на його індивідуальні та перцептивні особливості дітей. Вчителю доцільніше розвивати пам'ять учнів на основі нових лексичних одиниць.

В області розвитку пам'яті були виділені наступні основні прийоми, що сприяють розумінню і осмисленого запам'ятовування вправ: використання смислових зв'язків (об'єднання лексичних одиниць в смислові групи за складністю сприйняття, за загальними характеристиками, по картинках), порівняння (пір року, домашніх і диких тварин, видів одягу), класифікація (режим дня, продукти), систематизація (шкільне приладдя), операції

самоконтролю (перевірочні диктанти, тести) [8. С. 153]. Такі вправи допоможуть легше засвоїти матеріал і розвивають пам'ять школярів.

Щодо уроків англійської мови, вчителю потрібно враховувати той факт, що уся інформація потрапляє перш за все у короткочасну пам'ять, що допомагає запом'ятати інформацію на короткий час (приблизно 7 хвилин), після цього ця інформація може бути зовсім загубитися або перекочувати у довгострокову пам'ять. Для цього потрібне повторення матеріалу декілька разів.

Л. Черемошкина виділила 13 мнемічних прийомів організації матеріалу, що запам'ятовується: угруповання, виділення опорних пунктів, складання плану, класифікація, структурування, схематизація, встановлення аналогій, мнемотехнічні прийоми, перекодування, побудова матеріалу, що запам'ятовується, серійна організація, асоціації, повторення [12. с. 16].

Мнемотехніка - сукупність спеціальних прийомів і способів, що полегшують запам'ятовування потрібної інформації і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення асоціацій, запам'ятовування іноземних слів за допомогою співзвучних. Розглянемо навчання дітей використанню звукових і зорових асоціацій. Робота з асоціаціями за звучанням буде проводитися для запам'ятовування звучання і перекладу слова, зорова асоціація - для запам'ятовування написання слова.

Картинки - це відмінний ресурс для розвитку пам'яті, який може бути використаний різними способами, наприклад для: перевірки розуміння (гра «grab it» учитель називає слова з вивченої теми, а учень повинен взяти одну з картинок, розкладених на столі, яка відповідає цьому слову).

1. Багатократне повторення (наприклад: учні повторюють за вчителем лексичні одиниці хором, парами, індивідуально), складання пропозицій з досліджуваними лексичними одиницями по темі уроку.

2. Механічне дослівне багаторазове повторення лексичних одиниць. Працює механічна пам'ять, витрачається багато сил, часу, а результати низькі.

3. Логічний переказ, який включає: логічне осмислення матеріалу, систематизацію, виділення головних логічних компонентів інформації, переказ своїми словами. Працює логічна пам'ять (сміслова)

Для вчителя буде доцільно розвивати пам'ять на основі текстів різної складності, включаючи в них досліджувані лексичні одиниці по темі, що вивчається. Учитель готує текст із нескладним оповідальним характером, який включає досліджувану лексику. Учні читають цей текст кілька разів і виписують п'ять пропозицій, які розкривають його зміст. Потім учні вибирають з кожної пропозиції ключове слово і виписують їх на аркуш паперу. До кожного слова вчитель пропонує згадати максимальну кількість другорядних слів, які вживалися в тексті. На основі другорядних слів учні створюють нові ключові слова і з ними пишуть знову ж максимальну кількість пропозицій, дотримуючись загального змісту тексту. Таким чином, багаторазове повторення лексичних одиниць на основі зв'язного тексту допомагає кращому засвоєнню лексики і розвитку довгострокової пам'яті.

На допомогу вчителю англійської мови для роботи з лексичними одиницями активного словника буде корисний метод фонетичних асоціацій (МФА), який допоможе позбутися від численних повторень. Учні молодшої школи досить один раз підібрати звукову асоціацію до слова і скласти сюжет. Метод фонетичних асоціацій як метод запам'ятовування лексичних одиниць стає все більш і більш популярним у світі. Учитель англійської мови може використовувати цей метод при вивченні лексичних одиниць спочатку теми уроку, використовуючи набори картинок зі словами по темі уроку. Учні підбирають асоціації до кожного слова і складають розповідь, казку, історію і відтворюють її на уроці в класі.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що для більш ефективної роботи вчителя англійської мови потрібно проводити вправи на повторення вивченої інформації. Якщо заучувати інформацію невеликими частинами протягом цілого навчального року або семестру з повторенням раз у 10 днів буде більш діюче ніж заучування великого обсягу матеріалу

(наприклад лексичних одиниць). Це може привести до розумового та психологічного перевантаження, що може викликати стрес, а стрес приводить до абсолютного забування матеріалу через короткий час після заучування.

Розділ 2

СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ УЧНІВ 10 КЛАСУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Вправи для розвитку образної пам'яті

Образна пам'ять – це запам'ятовування назв предметів, явищ і їх властивостей завдяки образам і уявленням [11 с. 12]. Залежно від того, які аналізатори використовуються для сприйняття об'єктів, образна пам'ять може бути зоровою, слуховою, тактильною, тощо.

Вправи для розвитку образної пам'яті можна адаптувати під 4 основні види діяльності на уроках англійської мови.

На прикладі вправ для читання підлітки можуть тренувати образну пам'ять через використовуючи зорові і слухові образи.

Вправа № 1 «*Learning poems*» (Додаток А)

Мета:

- розвивальна:** тренування довготривалої пам'яті,
- практична:** розвиток навичок читання,
- освітня:** тренування співвідношення графічного образу слова зі слуховим.

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: читання, бесіда

Інструкція. Вправа "*Learning poems*" допоможе не тільки незвичайним способом вчити вірші, а й розвинути в учня зорову і слухову пам'ять. Учень читає вірш 1-2 рази, а вчитель поступово видаляє останнє слово в кожному рядку до тих пір поки не залишиться останнє слово в рядку. Завдання учня відновити вірш.

Вправа № 2 «*Mirror*» (Додаток Б)

Мета:

- **освітня:** розвиток навичок усвідомленого читання;
- **практична:** розвиток пам'яті лексичних одиниць,
- **виховна:** тренування зосередженості.

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: читання, бесіда

Інструкція. Вправа “*Mirror*” передбачає собою уважне читання вголос тексту і замінювання прикметників, дієслів або іменників їх антонімами. Хто збився - програв. Переможе той, хто дочитає текст до кінця і не зіб'ється.

Цю вправу можна адаптувати для учнів, аналізуючи їх рівень знань. Наприклад, якщо підбір антонімів – це занадто складно, можна замінювати позитивні пропозиції на негативні і навпаки або замінювати даний час на майбутній або минулий і т.д.

Наприклад, у 10 класі при вивченні теми «*Modern Art*» і «*Present Continuous for future*», можна використати такий текст (Додаток 1)

Вправа №3 «*Game creator*»

Мета:

- освітня: розвивати навички читання, письма;
- практична: закріплювати знання лексики;
- виховна: розвивати навички тривалого зосередження

Тип: продуктивний

Вид: письмо, бесіда

Інструкція. За 15 хвилин треба скласти гру, вона повинна бути без помилок, цікава і складна. Через 15 хвилин вчитель забирає листочок з грою, а учень отримує чужу гру, яку потрібно розгадати, а відповідь записати усвоєму зошиті.

Учні складають гру за типом «*Match the words / sentences*». На листку зверху обов'язково варто вказати ім'я та прізвище «автора» гри. У зошиті діти пишуть відповіді на свою гру (для перевірки) і на ігри інших дітей.

На прикладі вправ на аудіювання учні можуть розвинутиобразну пам'ять через слухові образи.

Вправа №1 “*Retelling the text*” (Додаток В)

Мета:

- практична: розвивати навички аудіювання,

- **освітня:** розвивати вміння запам'ятовування хронології подій у тексті.

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: аудіювання, бесіда

Інструкція. Цей вид діяльності є робочим, якщо група учнів є не дуже великою. Хід роботи дуже простий. Учні слухають текст 2 рази, а потім по черзі переказують події, що відбувалися у тексті. Практика показала, що за основу такої вправи найбільш вдалим є використання коротких текстів О. Генрі. (Додаток 2). Тому що кількість головних героїв доволі обмежена, а кількість подій, які учням потрібно пересказати у правильній хронологічній послідовності багато.

Сам текст, рівень лексики та об'єм тексту корегується за рівнем володіння мови тієї чи іншої групи.

Вправа № 2 «Attention for intonation» (Додаток Д)

Мета:

- **практична:** розвивати навички аудіювання,
- **освітня:** розвиток вміння запам'ятовувати ключові фонетичні прийоми

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: аудіювання, бесіда

Інструкція. Ця вправа дуже схожа на “Retelling the text”, проте якщо у першому аудіюванні вчитель читав текст, у цій вправі дуже важливо, щоб учні слухали саме розмову носіїв мови. Завданням є заучення діалогу з використанням інтонацій саме тих, що використовували оповідачі у діалозі. Правильна інтонація – є важливим аспектом у спілкуванні, тому що інколи сенс речення змінюється завдяки інтонації.

Вправа № 3 «Echo repeat method» (Додаток Г)

Мета:

- **практична:** розвивати навички аудіювання,
- **освітня:** розвиток вміння запам'ятовувати лексичні одиниці у правильному наголосі, інтонації і контексті

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: аудіювання, бесіда

Інструкція. «*Echo repeat method*» - один з найкращих методів для одночасного розвитку усного мовлення і сприйняття на слух. Учні не тільки відпрацюють вимову, але і освоюють природний ритм і швидкість англійської мови. Щоб ускладнити цю вправу, вчитель може вимкнути запис, а учень спробує вимовити його пропозицію самостійно. Вчитель запише голос учня на диктофон і потім всі разом порівнюють результат з оригіналом.

На прикладі вправ на письмо підлітки можуть розвинути образну пам'ять через зорові і слухові образи.

Вправа № 1 «Each detail makes matter» (Додаток Д)

Мета:

- **виховна:** розвиток уваги,
- **практична:** розвиток навичок письма;
- **освітня:** тренування концентрації уваги на об'єкті.

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: письмо, бесіда

Інструкція. Вчитель вибирає випадкове зображення по вивченній темі, показує окреме зображення окремому учню і прибирає. Завдання учня описати зображення якомога більш детально. Виконуючи цю вправу, учні пригадають більше синонімів, які можуть описати зображення. Відмінне місце для пошуку зображень - Pinterest.

Вправа № 2 «Postcard for granny»

Мета:

- **практична:** розвиток навичок письма;
- **освітня:** запам'ятовування структури письма.

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: письмо, бесіда

Інструкція. Вчитель дає завдання написати листа до друга або родича, кожен раз змінюючи 3 основні питання, які учневі потрібно описати у основній частині. Таким чином учень запам'ятає, що лист складається з

Introduction, Main clause and Conclusion. За бажанням лист можна гарно оформити, що зробить завдання цікавішим.

Вправа № 3 «Movie review» (Додаток Г)

Мета:

- **практична:** розвиток навичок письма;
- **освітня:** запам'ятовування хронологічних подій і головних героїв на екрані.

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: письмо, бесіда

Інструкція. Вчитель дає учням подивитися короткометражний фільм (не більше 3-5 хвилин), а задача учня запом'ятати ключові події фільму, головних героїв і написати рецензію на фільм.

Важливо зазначити, що старшокласники, як правило, проявляють протест у виконанні вправ, що були актуальні для учнів середньої школи. Більша кількість вправ на розвиток образної пам'яті передбачає собою картинки, аплікації, іграшки та пісні. Все це втрачає свою актуальність на уроках англійської мови в учнів 9-11 класів. Але прогрес не зупиняється і з теперішньою ситуацією у світі, педагогічна діяльність адаптується під сучасні технології.

Вправи на розвиток образної пам'яті стають найбільш актуальними у проведенні онлайн уроків з учнями різного віку. І якщо під час уроків у класі підлітки можуть проявляти свій протест на картки, іграшки або пісні, то під час онлайн уроків саме різні зорові вправи на розвиток пам'яті допоможуть підліткам зосередитись на конкретному матеріалі.

Перший ресурс, який передбачає вправи для образного запам'ятовування слів та фраз англійської мови це *Happy Neuron* - це веб-сайт, який пропонує ігри та заходи для вправлення пам'яті, уваги, мови, виконавчого функціонування та візуальних / просторових міркувань користувачів.

Happy Neuron персоналізує навчання відповідно до кожного користувача, відстежуючи ваш прогрес та представляючи вам ігри, засновані на наукових дослідженнях. *Happy Neuron* пропонує серію комп'ютерних ігор із 28 частин, присвячених вищезгаданим функціям мозку.

Прикладом вправ є просування віртуального маршруту через популярне місто, називаючи пройдені елементи англійськими лексичними одиницями по темі. Команда неврологів та інженерів комп'ютерів *Happy Neuron* стверджує, що цей тип розумового перехресного тренування допомагає формулювати та підтримувати навички критичного мислення, такі як пам'ять. Приклад того, як виглядає ця вправа є у Додатку 4.

Наступна права, що передбачає собою розвиток образної, а саме зорової пам'яті це *Bamboozle*. Ця вправа передбачає собою командне змагання. Спочатку на уроці вчитель і учні проговорюють лексичні одиниці, використовуючи картинки, на яких намальована та чи інша лексична одиниця. Мета учнів запом'ятати якнайбільше картинок и лексичних одиниць. *Bamboozle* включає у собі віртуальні картки, учень називає цифру картки, вчитель відкриває її і на екрані з'являється картинка з лексичною одиницею, що була обговорена під час уроку. Учень повинен назвати правильно цю лексичну одиницю и получить бали для своєї команди.

Bamboozle здатна зосереджувати увагу учнів на вправі тому що ця вправа включає в собі картки, які дають додаткові бали, або учень може втратити свої бали, вибрав «невдалу картку».

Також підійдуть вправи, що передбачають використання актуальних для підлітків відео матеріалів. Це все переростає у розвиток зорової і слухової пам'яті. Дуже важливо розуміти, які саме фільми або серіали є актуальними у віці класу, у якому проводиться урок англійської мови. Підлітки дуже швидко запом'ятовують те, що спонукає їх інтерес.

Прикладом такої вправи може бути аудіювання по фрагменту фільму, або відео актуальних для підлітків блогерів. Розвинути пам'ять тут допомагає той факт, що на екрані вони бачать знайомого персонажа, що допоможе їм

зосередитись на тому, що він говорить англійською мовою. Це підвищує шанс зберегти матеріал у довгочасній пам'яті.

Провідною теорією щодо класифікації пам'яті є висновок, що всі людей можна розділити по типам сприйняття на візуалів, аудіалів і кінестетиків. Візуали краще сприймуть інформацію наочно, в той час як аудіали краще сприймуть інформацію на слух, а кінестетикам необхідна тактильність або рухи. Тобто, подача інформації повинна презентуватися в узгодженні з цими особливостями. Хоча, яка б пам'ять не була розвинена досконально – візуальна, кінетична або аудіальна, ефективно запам'ятати лексичні одиниці вдасться при умові, що інформація була глибоко оброблена мозком.

Важливою метою вивчення на уроках англійської мови у старшокласників залишається запам'ятовування. Але на відміну від учнів середньої та молодшої школи, старшокласники фільтрують матеріал виходячи з їх інтересів й користі матеріалів для їх майбутньої професії. Вдосконалення пам'яті у учнів старших класів в першу чергу обумовлено придбанням під час навчальної діяльності різноманітних способів запам'ятовування. У свою чергу ці способи пов'язані з організацією і обробкою матеріалів.

2.2. Вправи для розвитку словесно-логічної пам'яті

Для розвитку словесно-логічної пам'яті важливо оволодіння такими розумовими операціями як аналіз, порівняння та класифікацію, а також такими видами умовиводів як індукція (від часткового до загального) і дедукція (від загального до конкретного).

За великим рахунком, вибір вправ для старшокласників повинен базуватися на індивідуальних особливостях і перевагах конкретного учня. Деякі учні більш відкриті і креативні, з легкістю вживаються в нові ролі і виконують творчі ігрові завдання. Інші віддають перевагу більш серйозній атмосфері на занятті, відчують себе замкнуто, але і до них також можна знайти підхід. Дуже добре, якщо тема і суть гри пов'язана з захопленнями учня, йому відомо щось по цій тематиці. На відміну від вправ з дітьми, тут не потрібно застосовувати рухову активність - достатньо однієї лише розумової діяльності.

При вивченні мови важливо не просто запам'ятати слова, але і зберегти їх в пам'яті. Відомо, що якщо слова не використовувати протягом якогось часу, вони забуваються. Описані нижче способи тренування пам'яті дають можливість повторювати вже вивчені слова і відпрацьовувати їх застосування до автоматизму.

Учням потрібно згадати, розмислити, що вони робили вдень, дія за дією. Встали вранці, потім вмивалися, потім приготували каву і т.д. Нехай вони згадують це дія за дією, намагаючись нічого не упустити.

Таким чином, учні змушують працювати пам'ять у двох напрямках. По-перше, просто тренують її, згадуючи порядок подій за день, по-друге, змушують її повторювати англійські слова. Наприклад, учень прокинувся вранці. Тут підійде дієслово *wake up*. Потім приготував чай - *to make a tea*, і так далі.

Підбір асоціацій – це ключова вправа для розвитку словесно-логічної пам'яті. Це добре відома вправа для тренування пам'яті. Ми трохи змінимо її,

щоб воно приносило подвійну користь страшокласникам. Адже необхідно і пам'ять розвинути, і слова запам'ятати.

Вправа : « *Chain Game* »

Мета:

- **освітня:** запам'ятовування граматичної конструкції
- **навчальна:** тренування вміння запам'ятовувати на слух

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: бесіда

Інструкція. Наприклад, *'If I go out tonight, I'll go to the cinema.'* Наступний учень по черзі мусить використати кінець попереднього речення щоб розпочати своє власне речення, наприклад *'If I go to the cinema, I'll watch Charlie and the Chocolate Factory.'* Наступна людина може сказати *'If I watch Charlie and the Chocolate Factory, I'll eat lots of chocolate.'* Потім, *'If I eat lots of chocolate, I'll put on weight.'* і так далі.

Крім асоціацій зі звуками і граматиною можна придумати смислову асоціацію. Наприклад, як краще запам'ятати дієслова «*skate*» (кататися на ковзанах) і «*ski*» (кататися на лижах)? Уявіть собі процес катання на ковзанах. Фігурист як ніби малює візерунок на льоду, слово «*skate*» фігурне і красиве, нагадує за звучанням візерунок. Коли ми їдемо на лижах, то малюємо лижами НЕ візерунок, а прями лінії, схожі на слово «*ski*». Воно таке ж просте, як слід від лижі. Ось така цікава асоціація, яка допоможе.

Це дуже схоже на образний метод вивчення лексичних одиниць «Поліглот»:

1. Учитель повинен представити учням переклад слова.
2. До вимови підібрати співзвучне українське слово.
3. З'єднати образ перекладу з образом співзвучної слова.
4. Запропонувати учням «сфотографувати» слово англійською мовою.
5. Написати англійський варіант слова.

Вправа: «*Ship and sheep*»

Мета:

- **освітня:** запам'ятати лексичні одиниці
- **навчальна:** тренування розвитку пам'яті методом запам'ятовування звуків

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: бесіда

Інструкція. Англійське слово: борода - beard [biəd] 1. «борода» - це переклад 2. [biəd] і біед - це вимова слова. 3. beard - це написання англійського слова. Вчитель пропонує учням уявити переклад англійського слова (представити «бороду»). Потім подумки сформувати «картинку» на основі образу бороди за принципом: «Місце. Герой. Ситуація », відповідаючи на питання: Де? Хто? Що?

До вимови підібрати співзвучне українське слово. Вимова - це [biəd]. Підберемо до вимови співзвучне українське слово, тобто слово, у якого збігаються перші звуки. В даному випадку за звучанням підходить слово «бідони». Далі учні з'єднати образ перекладу з образом співзвучної українського слова, в результаті вийде «ключ - фраза», що з'єднує слова «борода» і «бідони», наприклад: «Дідусь ненавмисно занурив бороду в бідонах з молоком»; утримуючи в уяві «ключ - фразу» учні одночасно вимовляють вголос 2-3 рази: [biəd].

Вправи для розвитку словесно-логічної пам'яті найбільш підходять на уроках, що присвячені вивченню саме граматиці. Викладання граматики може здатися досить простим, особливо коли вивчаються подібні граматичні структури окремо. Вони мають чисті правила і учні все розуміють. Їм достатньо просто завчити матеріал. Але коли 2 подібні граматичні структури «зустрічаються» учні починають аналізувати наприклад "Яка різниця між Past Simple і Past Continuous?".

У такій формі роботи перший крок у навчанні подібних граматичних структур - показати відмінності у тому, як вони формуються. Порівняльна

діаграма для *Past Simple* та *Past Continuous* - це хороший спосіб розпочати роботу. Потім нам будуть потрібні практичні вправи.

Вчитель наводить приклади граматичних структур, про які йдеться, і використовує конкретні запитання, щоб виділити відмінності. Якщо учні вивчають *Past Simple* проти *Past Continuous*, вчитель може дати таке речення: "Вчора о 8:00 я складав білизну". Потім вчитель запитає: Який дієслівний час вжито? Коли (конкретно) сталася ця дія? Якщо дія тривала у конкретний момент, зазначений у реченні, слід використовувати *Past Continuous*. Якщо дія відбулася в минулому, але конкретний момент не вказано або дія не зайняла більше хвилини, вам слід скористатися *Past Simple*.

Прямий контекст для вивчення граматики мови часто можна знайти в житті та досвіді людей у класі. Особистий контекст відразу показує, наскільки граматична граMATика застосовна, а також може запам'ятовуватися краще, ніж розповіді людей, що не належать до кола учнів. Протягом усього уроку вчитель пропонує приклади, де учні говорять про себе, свій досвід, своє життя, свої думки. Вчитель також пропонує способи використання історій із власного життя для використання граматики, наприклад, вчитель може використовувати свої фотографії, коли вони були молодшими, щоб представити *Past Simple*. Фотографії учнів також можуть бути чудовим ресурсом. Більшість учнів матимуть на своїх мобільних телефонах фотографії, якими вони можуть ділитися один з одним для підтримки будь-якої кількості практичних заходів.

Вправа: «Погляд у майбутнє»

Мета:

- **практична:** розвиток комунікативних навичок
- **освітня:** запам'ятовування граматичної конструкції *Future Perfect, Future Continuous*

Тип: продуктивний, комунікативний

Вид: бесіда

Інструкція. Учням пропонується написати 4 факти про себе у майбутньому. Наприклад, описати свої плани(до 25 років або завтра з 5 до 6 вечора) використовуючи данну граматичну конструкцію. Але 4 факти повинні бути правдиві, а один ні. Після написання, учень зачитує свої варіанти, а решта учнів намагається вгадати, який факт – правда.

Ще одною прекрасною вправою є побудова діалогу. Ця вправа співпраці передбачає постановку сцени та за допомогою учнів написання діалогу на дошці, звичайно англійською мовою. Вчитель дає основу для діалогу між офіціантами та клієнтами у ресторан(наприклад)і. Це звична ситуація, коли неозначені займенники щось, що-небудь і ніщо використовуються природним шляхом. Потім учні практикують діалог у парах, як він є, або з різними варіантами (наприклад, різні варіанти їжі та напоїв, ресторан іншого типу). Чудовим способом підштовхнути учнів до запам'ятовування мови є поступове стирання тексту, слово за словом, поки учні не повторять діалог з пам'яті.

Наступна вправа – це використання етапів зворотного зв'язку. Зворотній зв'язок про діяльність полягає не лише в тому, щоб побачити, скільки запитань студенти побудували правильно; це можливість досягти кількох навчальних цілей: перевірити розуміння, виправити постійні помилки, поділитися цікавою інформацією, переглянути правила та зробити висновки. Інші способи використання цього вирішального етапу в кінці діяльності включають:

- **переформулювання:** учні використовують запитання, щоб з'ясувати, коли їх партнери востаннє робили певні речі, наприклад, коли ви востаннє ходили в кінотеатр? Однак під час зворотного зв'язку вони повинні використовувати стверджувальні речення: Вона востаннє ходила до кінотеатру у п'ятницю ввечері.

- **критичне мислення:** не лише запитуючи учнів, що вони відповіли, ми можемо також запитати чому?

- запам'ятовування / підбиття підсумків: один із способів здійснення зворотного зв'язку – це запропонувати учням працювати в парах або групах, щоб запам'ятати відповіді всіх інших, ефективно вивчаючи цільову мову.

Вирішальна вправа під час вивчення граматики це виправлення помилок. Учні хочуть і чекають виправлення від свого вчителя. Вибір помилок, які слід виправити, коли і як це робити, - це складні питання. Однак важливо пам'ятати, що учні, які потребують найбільшого виправлення, можуть бути не тими, хто робить найбільші або найгрубіші помилки. Нижчий рівень або тихий, сором'язливий учень може отримати вигоду від меншого виправлення, щоб вони не перешкождали користуватися англійською мовою, проте недосконало. Ми виправляємо учнів у надії, що вони не будуть продовжувати робити ці помилки. Щоб заохотити їх подумати про свої помилки, нехай вони спробують використовувати граматику англійської мови, вислуховуючи помилки у використанні. Потім вчитель вказує на помилки та показує їм виправлення. Нарешті, нехай учні виконують цю діяльність ще раз, цього разу з тими типовими помилками, що свіжими в їх свідомості.

Висновки

У ході дослідження проблемних аспектів розвитку пам'яті на уроках іноземної мови нами було вирішено ряд дослідницьких завдань, що дозволило досягти поставленої мети випускної дипломної роботи.

У результаті проведеної роботи ми дійшли наступних висновків:

Запам'ятовування навчального матеріалу учнями є важливою педагогічною метою на уроках англійської мови серед старшокласників. Тому вдосконалення пам'яті у підлітків на уроках англійської мови в першу чергу обумовлено придбанням під час навчальної діяльності різноманітних способів запам'ятовування, які пов'язані з організацією і обробкою навчального матеріалу.

Провідними видами пам'яті у старшокласників є образна і словесно-логічна. На уроках англійської мови учням легше запам'ятати конкретні предмети, події і особи. Опис, пояснення і визначення підлітки запам'ятовують виходячи зі своїх інтересів і планів щодо майбутньої професії. Головний принцип розвитку пам'яті на уроках англійської мови у підлітків : запам'ятовувальна інформація повинна бути яскравою, образною, емоційно забарвленою.

Для поліпшення властивостей пам'яті педагоги повинні дотримуватися наступних методичних прийомів: розподіляти повторення матеріалу через рівні проміжки часу, не намагатися навчити всьому і відразу; систематично чергувати сприйняття учнями інформації, яку необхідно запам'ятати з її активним пригадування; використовувати різні технічні прийоми; здійснювати зміну діяльності; урізноманітнити навчальний матеріал для запам'ятовування.

Таким чином, можна зробити висновок, що поставлена на початку дослідження гіпотеза доведена, тобто процес розвитку пам'яті у старшокласників на уроках англійської мови відбувається найбільш ефективно, якщо розвивати уяву учнів на уроках англійської мови,

використовувати ігрові вправи з розвитку пам'яті, а також створювати для учнів педагогічні умови, що сприяють розвитку їх пам'яті. Крім того, використаний у ході педагогічного експерименту комплекс вправ, спрямованих на розвиток пам'яті на уроках англійської мови із року в рік показує його високу практичну ефективність, що констатує досягнення нами поставленої мети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вазіна К.Я. Рефлексивна технологія саморозвитку людини (четверте видання). Вид-во: Рівне. ВГПУ, 2013. 249 с.
2. Вербицька М. В. Англійська мова: 10 клас: посібник для вчителя. Київ: Вентана-Граф Pearson education limited, 2014. 302 с.
3. Гальскова Н.Д. Сучасна методика навчання іноземних мов Посібник для вчителя. Київ .: АРКТИ, 2013. 192 Вербицька М. В., Б. Еббс, Е.
4. Виготській Л.С. Пам'ять і її розвиток в дитячому віці // Лекції по психології. Київ .: Владос, 2009. 234 с.
5. Уорелл, Е. Уорд, Оралова О. В. Англійська мова: 4 клас: підручник для учнів загальноосвітніх організацій: Ч. 1. Київ: Вентана-Граф Pearson Education ltd. , 2012. 80 с.
6. Колкер Я.М. Практична методика навчання іноземної мови. М .: Просвещение, 2010. 380 с.
7. Комарова Ю. А. Книга для учителя до підручника Ю. А. Комарової, І. В. Ларионової, Ж. Перретт "Англійська мова. Brilliant" 10 клас. 2-е изд. Київ: Macmillan, 2014. 111 с.
8. Комарова Ю. А. Книга для учителя до підручника Ю. А. Комарової, І. В. Ларионової, Ж. Перретт "Англійська мова. Brilliant": 10 клас. 2-е изд. Москва: Російське слово Macmillan, 2013. 111 с.
9. Пассов Е. І. Програма - концепція комунікативного іншомовної освіти. М .: Русь, 2010. 164 с.
10. Прісталова С. І. Як розвинути суперпам'ять, інтелект і увагу. Х .: Сімейний клуб, 2012. 320 с.
11. Рахманіна М.Б. Типологія методів навчання іноземних мов. М., 2013. 456 с.
12. Рогова Г. В. Методика навчання іноземних мов у середній школі. Київ: Просвещение, 2014. 275 с.
13. Руленкова Л.І. Як навчити глуху дитину слухати і говорити на основі верботональної методу. Одеса.: Парадигма, 2011. 554 с.

14. Сеченов І.М. Вибрані філософські та психологічні твори. Київ.: Просвещение, 1947. 646 с.
15. Сідоренко Е. Методи математичної обробки в психології. Київ: Речь, 2010. 350 с.
16. Федорова Л.М., Рязанцева Т.І. Сучасні теорії і методики навчання іноземним мовам. Дніпро.: Іспит, 2013. 356 с.
17. Філатова В.М. Методика навчання іноземних мов у початковій і основній загальноосвітній школі. Запоріжжя: Фенікс, 2012. 421 с.
18. Хуторской А.В. Ключові компетенції як компонент особистісно орієнтованої парадигми освіти // Учень в оновлюється школі. Збірник наукових праць. М.: ИОСО РАО, 2012. 87 с.
19. Черемошкіна Л.В. Розвиток пам'яті дітей. Популярне посібник для батьків і педагогів. Рівне: Академія розвитку, 1996. 240 с.
20. Шенцев М. В. Інформаційна модель пам'яті. Київ, 2015. 53 с.
21. Штайнберг Дж. 110 ігор на уроках англійської мови. Пер. з англ. М.: Астрель, 2014. 39 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

My Mother Said to Do My Chores*From the book The Biggest Burp Ever*

**My mother said to do my chores,
 to dust the..... and mop the.....,
 and wipe the walls and wind the clocks,
 and scoop the kitty's litter box,
 and walk the and feed the fishes,
 and wash and dry the dirty.....,
 and clean my room and take a.....,
 and read a and do my math,
 and pick up all my Lego blocks,
 and put away my shoes and.....,
 and hang my shirts and fold my pants,
 and water all the potted.....,
 and organize my toys and games,
 and straighten up the picture.....,
 and polish all the silverware,
 and brush my and comb my.....,
 and rake the and mow the.....,
 and on and on and on and on.**

**She said I'll get to have some fun
 asas all my chores are done.
 With all the chores I have to do
 until my mother says I'm through,
 like study for anor two,
 and..... potatoes and stir the stew,
 and fix a vase with crazy glue,
 andtuba till I'm blue,
 and wash the dog with pet.....,
 and sweep the chimney and the flue,
 and scrub the tub and toilet too,
 and..... up piles of puppy poo
 It looks like I'll be ninety three
 before I get toTV.**

--Kenn Nesbitt

1) Use the following words to complete the poem :

**Bath, book, dishes , dog , floors , frames, hair, hour , lawn , leaves, peel , pick,
 plants , practice , shampoo , shelves, socks, soon, teeth, watch**

ДОДАТОК Б

The future of reading

Electronic Books

Electronic books, or e-books, provide a new, cool, environmentally-friendly, and inexpensive way to read. Differing from their paper cousins only in the binding, e-books are stored and used as computer files rather than as ink on paper.

One arena that might soon see the leap to e-book use is the classroom. Students would take their handheld e-book readers to the electronic bookstore, load **their** texts, carry the lot in their bookbag, and not notice the extra weight of a dozen full-length texts.

E-books can be purchased directly on the Internet from hundreds of publishers or retail e-bookstores. In either case, pay with your credit or debit card, then download it directly as with a free book, or wait for it to arrive as an e-mail attachment, a disk or a CD.

E-books can be viewed on a computer screen or using a book reader. About the size of a large trade paperback, these handheld e-book readers have high-resolution, easy-to-read screens, and a computer or telephone connector to obtain files. Better yet, **they** have enough memory to store many book files at once.

Few conventional bookstores carry e-books yet, but it's a simple matter for a savvy person to find them. The best bet is an Internet search engine, directory, or specialty information centre. There, locate e-books by author, subject, genre, ISBN, or title. The online versions of some giant bookstore chains also have searchable e-book sections. E-publishers and many of their authors have web pages. These have further information, plot summaries, reviews, pictures, and other good stuff. They usually provide several chapters to read free so **you** can try-before-you-buy, just as in a paper bookstore. If you read a book and like **it**, you could always write a review and send it to the author. Maybe it'll get published on the net with your name and web site attached.

A few big-name authors such as Stephen King, Anne Rice, Frederic Forsyth, Diana Gabledon, and Colleen McCullough, as well as some large paper houses like Simon and Schuster have already put a toe in the e-book waters, and the field gets more crowded all the time.

If you love paper books to death and just can't imagine reading any other way, don't panic. So far, e-books are an alternative to the traditional ones. They haven't replaced **them** ... yet. However, you don't have to be much of a prophet to note that since distributing books electronically is easier, faster, cheaper, and offers greater variety, we should soon see a lot more of **them**.

Some promise to make the experience better than paper with multimedia readers. Others produce audio versions where the author reads it to you.

Ah, indulgence.

Keep in mind, you take the same chances buying an electronic book as a paper one. Maybe you won't like it after all. But the majority of electronic publishers screen **their** books carefully, insist on professional editing, and publish only the best. If you read an excerpt first and buy only from reputable publishers, you won't often be disappointed.

THE FUTURE OF READING
Electronic Books
by Rick Sutcliffe

A) Say who or what the underlined words in the text refer to.

1. their _____
2. they _____
3. you _____
4. it _____
5. them _____
6. them _____
7. their _____

B) Match the antonyms.

1. inexpensive	a) minority
2. retail	b) upload
3. many	c) wholesale
4. download	d) expensive
5. big-name	e) few
6. majority	f) nobody

C) Answer the questions about the text.

1. What's the difference between traditional books and e-books?

2. Where can we buy e-books?

3. What are the advantages of e-books comparatively to printed books?

4. Explain the meaning of the expression "put a toe in the e-book waters".

5. Is it possible to read some chapters of an e-book before you buy it? Quote from the text.

ДОДАТОК В

"The Gift of the Magi" by O Henry

Show how the writer uses techniques to convey the theme that it is better to give than to receive.

The theme of "The Gift of the Magi" by O Henry is that it is better to give than to receive. Four techniques which I shall examine are – setting, characterisation, plot and the irony of the ending. Now make a personal statement about theme, Christmas and presents and your thoughts about the characters and where they live.

The writer uses setting effectively to show poverty. Now explain where the story takes place and when and give some quotation to show how poor Della and Jim were and how they tried to cope.

Another important technique used in the short story is characterisation. The main characters are Della and Jim. Describe Della, using quotations -poor, tears, loving, gentle, thrift, desperate, depressed – evidence (old brown jacket – old brown hat etc) and explain why this is relevant to the idea of being better to give than receive.

Describe Jim - punctual twenty-two and "burdened with a family- he needed a new overcoat and he was without gloves." "He enfolded his Della." Loving, adoring, sympathetic, amazed and explain why this becomes relevant later.

A third important technique in this story is the plot and the narrative perspective. The story is described through the eyes of Della. Della's poverty and desperation, "Della finished her cry" "Many a happy hour she had spent planning for something nice for him." Christmas Eve. The Watch.
Stages of the story – The **development**. Sees her hair. Thinks. Sells hair. The present. The chain. Loving feelings. Doing her hair.

A fourth and final technique is the irony of the ending, the use of climax, anticlimax and the writer's comment on the story at the very end. Climax – Jim returns. Shock reaction. The Combs. IRONY. Anti-climax- Watch sold! IRONY. Writer's comment – The Gift of the Magi

I really enjoyed this story as it was short and neatly constructed and made its point very effectively. Make a personal comment about Christmas and the theme – it is better to give than to receive and describe your feelings for the characters.

ДОДАТОК Г

THE BAT AND THE CAT... FALL FLAT!**The Dark Knight Rises**

Rating: PG-13 Length: 2 hr. 45 min.

Genre: Drama, Action & Adventure.

Directed By: Christopher Nolan.

Written By: David S. Goyer, Christopher Nolan,
Jonathan Nolan, Bob Kane.Starring: Christian Bale, Tom Hardy, Anne Hathaway,
Michael Caine, Gary Oldman, Morgan Freeman, Joseph
Gordon-Levitt.

Four years after *The Dark Knight* knocked our socks off with the late Heath Ledger's dark portrayal of the Joker, Batman (Bale) is back on our screens. Complete with old favourites such as Alfred (Caine) and Commissioner Gordon (Oldman), *The Dark Knight* puts them alongside newbie's to the franchise like Hathaway as Selina/Catwoman and Gordon-Levitt as Blake. While Ledger's scene-stealing performance is no longer here, *The Dark Knight Rises* offers the audience an equally as disturbed character in the form of Bane (Hardy), a masked bad guy set on destroying Gotham City, eight years after Batman brought down the Joker.

